

Ech géing och do d'Regierung bieden, datt se sech där Saach nach eng Kéier soll unhuelen, ob se net vläicht verschidde Modalitéite weinstens sollt virgesi fir déi Leit, déi gréisser a länger Studië musse maachen, dass net herno eng Zomm sech accumuléiert, déi fir de Remboursement laang Joren dauert an déi ganz vill Schwieregkeete fir déi Studentinnen a Studente bedeit.

Dat gesot, Här President, Dir Dammen an Dir Hären, nach eng Kéier den Accord vun der ADR-Fraktioun zu dësem Gesetzesprojet.

M. le Président. - Merci, Här Henckes. Domat ass d'Debatt ofgeschloss. D'Wuert huet elo fir d'Regierung d'Madame Statsssekretärin Octavie Modert.

Mme Octavie Modert, Secrétaire d'État à la Culture, à l'Enseignement supérieur et à la Recherche. - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ëmmer méi muss een d'Studéieren an d'Héichschoulstudien am europäesche Kontext gesinn. Dat ass och den Hannergrond vun deem Gesetz, wat mir elo diskutéieren.

(Nuisances sonores)

Och d'Schafung vun der Uni Lëtzebuerg fënnt hir Ursaach an dësem Ëmfeld, wou et jo fir Lëtzebuerg gegollt huet souwuel sech ze positionéieren, wéi och Säint dozou bäizedroen zu der Wëssensgesellschaft, vun där mer alleguerte schwätzen an déi mer gären hei an Europa mat méi Liewe fëlle géifen.

An dësem europäesche Kader also gesi mer des Ännerung vum Gesetz iwwert Héichschoulbäihëllef, iwwert dat mer haut diskutéieren, an zu deem ech der Madame Rapportéerin villmools Merci wëll soe fir hir Aarbecht, gradesou wéi och fir d'Bäiträg vun deene Riedner, déi no hir komm sinn.

Wa mir soen europäesche Kader fir dëst Gesetz, da sinn et eigentlech dräi Prinzipien, déi mer dozou afalen an déi dobäi wichteg sinn. Dat ass éischtens d'Mobilitéit vun de Studenten. Dat ass zweetens d'Portabilitéit vun de Bourssen an de Studiëbäihëllef vum engem Land an dat anert. An dat ass drëtens natierlech, an deem Kontext hei ëmsou méi, dee communautäre Prinzip vun der Gläichbehandlung an der Gläichstellung vun allen europäesche Bierger.

An duerch dee Prinzip hu mer misen eng Residenzklausel aféiere fir jiddferen, Lëtzebuerger sougutt wéi Auslänner, an eist Gesetz vun de Studiëbäihëllef mat sengem generéise System, fir weiderhin esou wäit wéi méiglech eise generéise Regime vu Subsidebäihëllefen, Bourssen, Prëten, Abschreibungskäschten - well déi ginn nämlech och zu engem Deel doriwuer subsidiéiert - fir Héichschoulstudië kënnen bäizebehalen.

De Beweis, datt mer weiderhi generéis sinn, wëlle bleiwen an och kënnen bleiwen, dat ass, datt vun deene mëttlerweil bal 7.000 Bénéficiairë vun eisem Gesetz aus dem Joer 2000 iwwert d'Aides financières pour études supérieures knapps 0,5% ewechfalen duerch déi nei Bedéngungen. Déi Leit wärten awer alleguer, wéi et scho gesot ginn ass, systematesch kontaktéiert ginn.

Déi zweet Bemierkung, déi ech dozou muss maachen, ass, datt am Ausland a bal sämtlechen europäesche Länner d'Bourssen net portabel sinn. Dat heescht, et kann een net, wann een an engem Land wunnt, souguer d'Nationalitéit vun deem Land huet - heiansdo ass esouguer dat erfuerdert -, seng Bourse, déi een do géif kënnen kréien, mathuelen, wann een dann an een anert Land géif studéiere goen.

Dee System vu Portabilitéit, dee mir hei zu Lëtzebuerg hunn, dee sech bei eis selbstverständlech erkläert an dee mir och weider wëlle bäibehalen, deem hunn nach just

déi nordesch Länner plus Irland. Allerdéngs hunn déi dofir och eng Clause de résidence ageschriwwen an hiert Gesetz.

Firwat ass eist Gesetz esou generéis? Mä et ass scho gesot gi virdrun, well héich, ganz héich Betrag dra sti fir d'Bäihëllef. Mir wëlle weiderhin et erméiglechen, Studien am Ausland kënnen ze maachen, gradesou wéi et eis onbedéngt um Häerz läit, datt vill Leit kënnen studéiere goen. Eis Bäihëllef sinn héich. Mä si sollen awer net iwwerméisseg héich sinn. Mir si warscheinlech dat Land an Europa, wat déi héchste Betrag virgesäit. Derbäi kënnt nach e System, wou ee kann d'Frais d'inscription iwwerholl kréien, zu 50% Bourse an zu 50% Prêt, bis zu engem bestëmmtene Betrag, well hei kann een awer net iwwerméisseg iwwert gewësse Plafongen erausgoen. Mir leie schliesslech schoonn extrem héich.

Zweetens si mer generéis, wéi ech et scho gesot hunn, well mer d'Transférabilitéit, d'Portabilitéit vun de Boursses virgesinn. Een, deen hei am Land wunnt - mir maachen also net eng Fro vun Nationalitéit, mä eng Fro vu Résidence dran -, dee ka seng Bourse mat virunhuelen an egal wéi ee Land e studéiere geet an och egal a wéi vill Länner noeneen hie studéiere geet. Dat gëtt et soss néierens! Mir hunn also missen dëse Punkt e bëssen änneren, fir weiderhin esou grousszügig kënnen ëmzegoe mat dësem Gesetz.

Wann een haut vun europäeschem Wëssensraum a Wëssensgesellschaft schwätzt, da muss een an deem Kontext hei natierlech de Prozess vu Bologna uschwätzen. An an dësem Prozess ass eng ganz wichteg Komponent, wat sech dann erëm op dëst Gesetz hei beziit, nämlech déi vun der Mobilitéit vu Studenten, déi mer generell wëlle fördern.

D'Studente musse kënnen sécher sinn, datt wa se vun engem Land an dat anert studéiere ginn, si och déi jeeweileg Studienzyklen unerkannt kréien. Fir d'Mobilitéit vun de Studenten ze fördern ass natierlech e wichtegt Element dat vun der Transférabilitéit vun de Bourssen, wou mir och wëlles hunn ze probéieren, dat weidergedriwwen ze kréien ënnert eiser Présidence um Niveau vun den Héichschoulministère vun de 40 Memberlänner vum Bologna-Prozess.

(Nuisances sonores)

Mir hunn trotzdeem ëmmer fonnt, datt europäesche Raum och en Esprit d'ouverture muss bedeuten an datt mer dat dofir esou hunn.

Dofir, Dir Dammen an Dir Hären, Här President, si mer hei mat engem eenzelnen Artikel an engem Text, dee vläicht méi restriktiv kléngt wéi en am Endeffekt ass, op ee Wee gaangen, fir kënnen esou héich wéi méiglech weiderhin dozou bäizedroen, datt d'Studenten et erméiglecht kréien, hir Universitätsstudien ouni Schwieregkeeten net nëmmen zu Lëtzebuerg, mä och a besonnesch am Ausland kënnen ze absolvéieren.

Mir wärte selbstverständlech d'Entwécklung am A behalen, iwwert déi nächst Joren hin, fir ze gesinn, ob aner Dispositiounen néideg sinn.

(Nuisances sonores)

Mä d'Regierung fënnt et och normal, datt e Lien mat Lëtzebuerg muss bestoen, fir dee Student, deen de Benefiss vun eisen Héichschoulhëllefem ufreet.

Déi Leit, déi guer net méi hei wunnen, déi mussen natierlech iergendwéi akzeptéieren, datt se net grad nëmmen de Virdeel vun hiren zwou Situatiounen kënnen huelen. Mä déi Fro do stellt sech sécherlech net an deenen nächsten zéng, fofzéng Joer.

Selbstverständlech wärte mer och de Règlement grand-ducal zu deem Text hei adaptéieren. Wann

d'Gesetz elo gestëmmt ass, huele mer eis deen direkt op de Leescht. Domadder wëll ech lech Merci soen, datt mat dësem Text e Bäitrag konnt gemaach gi fir weiderhin eng héich Qualitéit vu Studien an Héichschoulstudien zu Lëtzebuerg. Mir wëllen net attraktiv sinn, well mer héich Bourssen hunn, mä mir wëllen attraktiv sinn, well mer gutt qualifizéiert Studenten hunn oder well mer eng gutt Uni hunn, an dofir soen ech lech Merci fir Är Ënnerstëtzung.

M. le Président. - Merci, Madame Statsssekretärin. Domat ass d'Diskussioun ofgeschloss. Mir kommen zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 5407.

Vote sur l'ensemble du projet de loi et dispense du second vote constitutionnel

De Projet de loi ass eestëmmeg ugehall mat 60 Jo-Stëmmen.

Ont voté oui: Mme Nancy Arendt, M. Lucien Clement, Mmes Christine Doerner, Marie-Josée Frank (par Mme Martine Stein-Mergen), Marie-Thérèse Gantenbein-Koullen (par M. Patrick Santer), MM. Marcel Glesener, Norbert Hupert, Mme Françoise Hetto-Gaasch, MM. Ali Kaes, François Maroldt, Paul-Henri Meyers (par M. Marcel Sauber), Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Patrick Santer, Marcel Sauber, Jean-Paul Schaaf (par Mme Françoise Hetto-Gaasch), Marco Schank (par M. Fred Sunnen), Marc Spautz, Mmes Nelly Stein, Martine Stein-Mergen, MM. Fred Sunnen, Lucien Thiel, Lucien Weiler et Michel Wolter;

MM. Marc Angel, Alex Bodry, John Castegnar, Mme Claudia Dall'Agnol, M. Fernand Diederich, Mme Lydie Err (par M. Roger Negri), MM. Ben Fayot, Jean-Pierre Klein, Mme Lydia Mutsch (par M. Alex Bodry), MM. Roger Negri, Jos Scheuer, Romain Schneider, Roland Schreiner et Mme Vera Spautz (par M. Roland Schreiner);

MM. Xavier Bettel, Niki Bettendorf (par M. Xavier Bettel), Mme Anne Brasseur, M. Emile Calmes, Mme Colette Flesch (par M. Claude Meisch), MM. Charles Goerens, Henri Grethen, Paul Helminger (par M. Emile Calmes), Claude Meisch et Carlo Wagner;

MM. Claude Adam, François Bausch, Felix Braz, Camille Gira (par M. Henri Kox), Jean Huss (par M. Claude Adam), Henri Kox et Mme Viviane Loschetter (par M. François Bausch);

MM. Gast Gibéryen, Jacques-Yves Henckes, Aly Jaerling (par M. Jacques-Yves Henckes), Jean-Pierre Koepp et Robert Mehlen.

Gëtt d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Et ass also esou decidéiert.

Mir kommen dann zum Projet de loi 5042, d'Diskussioun iwwert déi europäesch Charta vun de Regionalsproochen. D'Riedezäit ass nom Modell 1 festgeluecht. Ageschriww si bis elo d'Madame Brasseur an déi Häre Fayot, Adam an Henckes. D'Wuert huet elo de Rapporteur vum Projet de loi, den honorabelen Här Fred Sunnen. Här Sunnen, Dir hutt d'Wuert.

3. 5042 - Projet de loi portant approbation de la Charte européenne des langues régionales ou minoritaires, faite à Strasbourg, le 5 novembre 1992

Rapport de la Commission de l'Enseignement supérieur, de la Recherche et de la Culture

M. Fred Sunnen (CSV), rapporteur. - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, déi Charta, mat där mer befaasst sinn, ass de 5. November 1992 ënnerzeechent a bis haut vun enger ganzer Partie Länner aus der EU ratifizéiert ginn. Dorënner falen ënner anerem Finnland, Ungarn, Holland, Däitschland, Dänemark, Spuenien, Éisträich, Slowenien, dat Vereent Kinneksräich an d'Slowakei. Et sinn zum Deel déi Länner, wou niewent der offizieller Amtssprooch nach aner Sprooch geschwat a geschriww ginn. Als Beispiller zitéieren ech dat Baskesch an dat Katalanesch a Spuenien, russesch a schwedesch a Finnland, déi däitsch Sprooch, déi zum Deel am Süde vun Dänemark geschwat gëtt oder déi walisches Sprooch an England.

Déi europäesch Charta iwwert déi regional a minoritär Sprooch vum 1992 gesäit eng ganz Partie Mesurë vir fir de Gebrauch an d'Unerkennung vun dëse Sproochen am öffentleche Liewen ze fördern, dat heescht an de Verwaltungen, bei Dängschtleschtungen, am Enseignement, an der Justice, am Medien- a Kulturberäich, am wirtschaftlechen a sozialen Ëmfeld a bäi grenziwwerschreidenden an zwëschestaatleche Kontakter.

Wéi definéiert den Text elo eng regional oder eng minoritär Sprooch? Eng regional oder minoritär Sprooch ass eng Sprooch, déi sech vun der offizieller Sprooch vun engem Land ënnerscheet an déi vun enger Communautéit an enger bestëmmter Regioun praktizéiert gëtt, déi zueleméisseg méi kleng ass wéi de Rescht vun der Bevëlkerung. Dialekter vun der offizieller Sprooch falen net ënnert dës Kategorie.

All Stat, deen d'Charta ënnerschriwwen huet, ass opgefuerdert, fir dës Sproochen an déi betrafte Regiounen ze definéieren a fir konkret Protectiounsmoossnamen an d'Weeër ze leeden. De Lëtzebuerger Kontext gëtt duerch de virleien- de Projet net beréiert, well dat Lëtzebuerger de Kritären aus dem Artikel 1 vun der Charta net entsprécht.

Op där anerer Säit si weder déi franséisch, nach déi däitsch Sprooch regional oder minoritär Sproochen, oder Sproochen, déi manner verbreet sinn. D'Sproochegesetz vum 24. Februar 1984 gebraucht den Ausdrock Langue officielle net, mä seet, datt d'Lëtzebuergesch déi national Sprooch vun de Lëtzebuerger ass, datt déi legislativ Texter op franséisch opgesat sinn an datt um Niveau vun de staatleche Verwaltungen souwuel déi Lëtzebuerger, wéi och déi däitsch a franséisch Sprooch benotzt kënnen ginn. Well d'Lëtzebuerger geschäit am ganze Land geschwat gëtt a quasi d'Mammesprooch vun där ganzer Bevëlkerung ass, kann een net behaapten, datt eis Nationalsprooch an enger défavoriséierter Situatioun par rapport zum Däitschen oder Franséische steet.

Eise Sproochekontext ass een anere wéi a verschidden anere Staten an Europa, wou déi regional oder minoritär Sproochen e wichtige kulturelle Facteur beim Identitéitsfanne vun enger Regioun duerstellen a weiderhin zu kontroverséierten Debatte féiere wärten. Trotzdeem ka Lëtzebuerg d'Objektiver vun där Charta ënnerschreien.

De Gesetzesprojet, deen eis haut beschäftegt, ass de 25. Oktober 2002 vun der deemoleger Ausseministesche Lydie Polfer an der Chamber abruecht ginn. De Statsrot huet a sengem favorabelen Avis vum 30. März 2004 gréng Luucht ginn. An der zoustänneger Kommissioun gouf de Projet an zwou Sitzunge vum 28. Oktober 2004 respektiv vum 3. Februar 2005 analyséiert. De schrëftleche Rapport ass de 16. Februar eestëmmeg adoptéiert ginn. An der Kulturkommissioun ass dëse Projet op keng gréisser Oppositioun gestouss. Ech géif lech dofir also bieden,

esou wéi ech dat heimat fir meng Fraktioun maachen, dem Text Är Zoustëmmung ze ginn.

Ech soen lech Merci fir Är Opmierksamkeet.

M. le Président. - Merci, Här Rapporteur. Als éischt Riednerin ass déi honorabel Madame Anne Brasseur ageschriwwen.

Discussion générale

Mme Anne Brasseur (DP). - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, de Rapporteur huet elo grad gesot, wa mer hei d'Approbatioun ginn, dann huet dat awer fir Lëtzebuerg keng Bedeutung, well Lëtzebuerg ass vun dësen Texter net beträff, well mir hei zu Lëtzebuerg laut Definitioun vum Conseil de l'Europe keng Langue minoritaire hunn.

Mir stëmmen also dësen Text oder mir ginn ons Approbatioun dozou aus Solidaritéit mat all deenen anere Länner, wou Problemer bestinn, wat d'Langues minoritaires ubelaangt. Ech mengen, dat ass och gutt esou an et ass och wichteg, well d'Sprooch e Lien ass mat der eegener Identitéit; d'Sprooch ass d'Instrument, d'Ausdrocksweis vun enger Kultur an dat därer net verluer goen. An dofir muss mer all déi Ustengungen, déi an dësem Kader geschéien, och ënnerstëtzen.

Hei zu Lëtzebuerg hu mer eng extra Situatioun, well mer jo dräi Sproochen an onsem Gesetz definéiert hunn, an et ass richtig, esou wéi et souwuel am Exposé des motifs steet wéi och am Rapport vun der Kommissioun, dass mer hei zu Lëtzebuerg lëtzebuergeresch als Ëmgangssprooch hunn. Allerdéngs muss ee sech d'Fro stellen, wann d'Evolutioun esou virugeet wéi mer dat bis elo hunn, an déi Diskussioun hate mer mam Här Minister an der Kommissioun, dass mer müssen oppassen, dass mer net zu Ilotë komme vu Leit, déi sech ofgrenzen duerch d'Sprooch. Well d'Sprooch muss d'Vebindungsstéck sinn tëschent all deenen, déi un enger Sociétéit deel huelen, an d'Sprooch ass d'Instrument vun der Integratioun.

Dunn ass an der Diskussioun sech d'Fro gestallt ginn, ob dann net eng Kéier d'Sprooch vum den Immigranten, déi hei ausgeschloss sinn, mä wa se an der Zäit esou evoluéieren an den Impakt esou grouss gëtt, ob déi dann net géingen heidrënner falen?

Ech stelle mer eng aner Fro: Wann d'Lëtzebuergeresch eng Kéier géif minoritär ginn op onsem Territoire, ob d'Lëtzebuerger Sprooch dann net misst protégéiert ginn aux termes vun deenen heiten Texter?

Ech wëll hei net den Däiwel un d'Wand molen, mä mir müssen drop oppassen, dass d'Lëtzebuerger Sprooch, an dat ass eng Obligatioun fir ons all, erhale bleift an dass dat wirklech d'Kommunikationssprooch tëschent ons ass. An net nëmmen tëschent ons als Lëtzebuerger, mä dass et d'Hauptkommunikationssprooch ass vun all deene Leit, déi hei liewen, a vun all deene Leit, déi hei schaffen.

Well wa mer dat net maachen, dann hu mer ëmmer méi en Niewenteneen, och eleng bedéngt duerch d'Sproochen, an dat ass net gutt fir d'Entwécklung vun onser Sociétéit. Dat ass net gutt fir d'Kohesioun, well fir eng Cohésion sociale ze kréien, muss ee sech verstännege kënnen, an d'Verstännegung geet nun eemol iwwert d'Sprooch.

Mä mir sinn nach net op deem Punkt wou lëtzebuergeresch dann als Langue minoritaire géing ugesi ginn, an dofir muss mer all Ustengunge maachen an déi si jo och amgang, fir dass Lëtzebuergeresch als Sprooch weider diffusiéiert gëtt duerch Coursen, déi organiséiert ginn. An am Centre de Langues beispillsweis sinn déi Coursen heiansdo ausgebucht gewiescht. Et sinn och Ustengunge

gemaach fir ausserhalb vun onse Grenze Coursë vu lëtzebuergesch unzebidden, am noe Grenzgebitt, well eng ganz Partie vun onseren Noperen et als Avantage gesinn, d'Lëtzebuerger Sprooch ze léieren, fir dann domat kënnen hei op den Aarbechtsmaart ze kommen.

Och dat muss een ënnerstëtzen, wéi een och muss all déi Betriber ënnerstëtzen - an et gétt eng Partie grouss Betriber, déi dat maachen -, déi hire Leit hëllef fir d'Lëtzebuerger Sprooch ze léieren, fir ënnere-nee kënnen ze kommunikéieren, mä awer och fir mat de Clientë kënnen ze kommunikéieren.

Déi puer Iwwerleeunge wollt ech am Kader vun der Diskussioun bäidroen an ech wëll selbstverständlech den Accord bréngen vun der DP-Fraktioun zu dësem Projet de loi, ee Projet de loi, dee mer aus Solidaritéit mat all deenen aneren haut stëmmen.

Ech soen lech Merci.

■ **M. le Président.** - Merci, Madame Brasseur. Den nächste Riedner ass den honorablen Här Fayot.

■ **M. Ben Fayot (LSAP).** - Här President, an enger Zäit vu sproochlecher Gläichmaacherei an och oft sproochlecher Negligenz ass dës Charta vun de regionalen a minoritäre Sproochen eng wichteg kulturell Entreprise vum Conseil de l'Europe. Mir begrëssen dat. Besonnesch och well ee gesäit, wann een déi Rapporté vun den eenzelne Länner kuckt, déi mussen en vertu vun där Charta gemaaich ginn, wéi grouss dee Räichtum vu Sproochen an Europa ass, vu minoritäre Sproochen, vu regionale Sproochen, déi sollen erhale bleiwen. A well mir eben dës Entreprise vum Conseil de l'Europe wëlle mat ënnerstëtzen, wäerte mer och dës Charta matstëmmen.

■ **M. le Président.** - Merci, Här Fayot. Den nächste Riedner ass den honorablen Här Adam. Här Adam.

■ **M. Claude Adam (DÉI GRÉNG).** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, am Numm vun der grénger Fraktioun ginn ech och eis Zoustëmmung. E bëssen erstaunt sinn ech perséinlech, datt mer déi Charte schonn 1992 ënnerschriwwen hunn an datt et dann ebe bis haut gedauert huet, wou mer se ratifizéieren.

■ **M. Ben Fayot (LSAP).** - Dir wäert nach des Öfteren erstaunt sinn, Här Adam.

■ **M. Claude Adam (DÉI GRÉNG).** - Ech ginn dovunner aus. Merci, Här Fayot. Mä ech hu jo nach laang Zäit fir mech dann eben drop anzustellen an dat dann och ze verstoen. Ob ech et gutt fannen, dat ass dann eng aner Fro.

Op alle Fall, haut stëmmen mer de Projet. Et ass ëmmer drop higewise ginn, datt de Projet eigentlech keng Bedeitung huet fir Lëtzebuerg, well en eis net direkt betrëfft. Et ass awer trotzdem e ganz interessante Projet a mir sinn och als klengt Land mat enger eegener Sprooch drun interesséiert, datt mer eben an deem zukünftegen Europa déi Sproochendiversitéit, déi als Räichtum hei an der Charte definéiert gëtt, och ze schätze wëssen a schützen.

Interessant ass ze wëssen, datt zum Beispill Frankräich zwar d'Charte ënnerschriwwen huet, se awer net ratifizéiert, well se sech schwéier di mat hire méi kleng Sproochen wéi Bretonesch, Katalonesch. Däitschland huet manner Problemer domadder. Déi hunn dat gestëmmt an och schonn '98 ratifizéiert. Op alle Fall, déi Gréng wäerten dee Projet matstëmmen.

Ech soen lech Merci.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien.

■ **M. le Président.** - Merci, Här Adam. Dee leschte Riedner ass den honorablen Här Henckes.

■ **M. Jacques-Yves Henckes (ADR).** - Här President, ech wëll och den Accord vun...

■ **M. le Président.** - Här Henckes, Dir sidd fir zéng Minutten ageschriwwen. Wann Der esou laang schwätzt, géif ech lech bidden no vir ze kommen.

■ **M. Jacques-Yves Henckes (ADR).** - Neen, neen. Ech war ageschriwwen, awer net fir zéng Minutten, Här President. Éischter fir eng Minutt, dat wier méi richteg gewiescht.

Ech wollt just nëmmen den Accord vun der ADR-Fraktioun zu dësem Gesetzesprojet bréngen, awer och drop hiweisen, datt, wat d'Sproochen ugeet, an der Europäescher Unioun maltesesch elo als europäesch Sprooch unerkannt ass, mä d'Lëtzebuergesch net. Ech géif och d'Regierung bidden fir déi Leit, déi d'Lëtzebuergesch schwätzen an der belscher Regioun, net wäit vun onse Grenzen, fir déi, déi och de Platried, wéi et am Lothrengesche genannt gëtt a wat lëtzebuergesch ass, fir dat och nach mat ze ënnerstëtzen. Déi viregt Regierung hat sech op deem Wee engagéiert. Ech géing also déi jëtzeg Regierung bidden, och déiselwecht Effortë weiderzeféieren an ze ënnerstëtzen.

■ **M. le Président.** - Merci, Här Henckes. D'Regierung huet d'Wuert. Madame Statssekretärin Octavie Modert.

■ **Mme Octavie Modert, Secrétaire d'État à la Culture, à l'Enseignement supérieur et à la Recherche.** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech wollt just soen, lëtzebuergesch ass keng regional a keng minoritär Sprooch, mä et ass eis Nationalsprooch. Wuel huet si dee Status kritt an ass erhuewe ginn an dee Status duerch ee Gesetz, wat mëttlerweil méi wéi 20 Joer al ass. Eenzel Leit soen, dat wier och nëmme per Gesetz wou mer dat geifen dekreteéieren, mä ech mengen awer net, datt dat de Fall ass. Dat entsprécht ganz einfach der Realitéit vun eiser Sprooch, déi mir am Alldag gebrauchen, zwëschent eis gebrauchen, doheem gebrauchen - fir déi meescht vun eis heibannen -, mat all deenen anere gebrauchen déi hei am Land wunnen an ëmmer méi en Integrationsfaktor gëtt. Mä dat ass awer net den Objet vun eiser Debatt haut.

Ech wëll dat just direkt soen, well plazeweis eben deen Amalgam gemaaich ginn ass (an dat ass och d'Erklärung dofir, firwat mer 1992 ënnerschriwwen hunn an elo eréischt ratifizéieren hei an der Chamber), een Amalgam, datt et mat dësem Gesetz géif erschéngen wéi wa mir eng „Langue minoritaire“ oder „régionale“ wieren, wat net de Fall ass.

An och wann ech hei mat lech schwätzen op eng Aart a Weis, wou Eenzelner vläicht d'Tendenz hätten ze mengen et wier de Fall, esou ass awer en Ënnerscheed zwësche Sprooch an Dialekt, an ech sti ganz kloer zu mengem regionalen, wann net souguer lokalen Dialekt; dat ass evident. Och dat ass net den Objet vun eise Gesetz hei.

Mä dëst Gesetz ass ganz einfach d'Konsequenz dovunner, datt mir eng international Charta ratifizéieren, déi mer ënnerschriwwen hunn, an déi mer ënnerschriwwen hunn doduerch, well mer Member si vum Conseil de l'Europe. Dat ass also net nëmmen en „Acte de solidarité“, dee mer heimadder maachen, mä dat ass eng ganz normal Konsequenz vum Droit international, datt mir dat hei ënnerschreien. Gläichzäiteg ënnerstëtze mer allerdéngs och déi Prinzipien, déi an der Charta stinn, déi vun der „Diversité culturelle“: net ënnerdrécken, mä förderen.

Mir hunn hei am Land, wéi gesot, keng regional oder minoritär

Sproochen, an déi Tatsaach, mat all hire Konsequenzen, ass vu menge Virriedner gutt a richteg ervirgestrach ginn, an ass och dat wat de Rapporteur gesot huet, deem ech villmools Merci dofir soen. Si ass en Integrationsfaktor a wahrscheinlech ass grad eis Sprooch dofir, well mer där aner Sproochen esou vill hei hunn a well mer eis Sprooch als Integrationsfaktor gesinn, méi séier amgang sech ze entwéckelen, vläicht méi perméabel ze sinn zu anere Sproochen. Eenzelner wäerte vläicht fäerten, ze vill.

Trotzdem ass dat Gesetz hei keng Gefor fir eis Sprooch, mä ganz am Géigendeel. Et ass d'Förderung vun der kultureller Diversitéit, vun der Sproochenvillfalt an Europa, där mer eis guer net kënnen a wëlle verschléissen, an ech wëll lech dofir Merci soe fir Är Ënnerstëtzung.

■ **M. le Président.** - Merci, Madame Statssekretärin. Mir kommen elo zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 5042.

Vote sur l'ensemble du projet de loi et dispense du second vote constitutionnel

De Projet de loi ass ugehall mat 59 Jo-Stëmmen.

Ont voté oui: Mme Nancy Arendt, M. Lucien Clement, Mmes Christine Doerner, Marie-Josée Frank (par M. Marc Spautz), Marie-Thérèse Gantenbein-Koullen, MM. Marcel Glesener, Norbert Hauptert, Mme Françoise Hetto-Gaasch, MM. Ali Kaes, François Maroldt, Paul-Henri Meyers (par Mme Nelly Stein), Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Patrick Santer, Marcel Sauber, Jean-Paul Schaaf (par Mme Françoise Hetto-Gaasch), Marco Schank (par Mme Nancy Arendt), Marc Spautz, Mmes Nelly Stein, Martine Stein-Mergen, MM. Fred Sunnen, Lucien Thiel, Lucien Weiler et Michel Wolter;

MM. Marc Angel, Alex Bodry, John Castegnaro, Mme Claudia Dall'Agnol, M. Fernand Diederich, Mme Lydie Err (par M. John Castegnaro), MM. Ben Fayot, Jean-Pierre Klein, Mme Lydia Mutsch, MM. Roger Negri, Jos Scheuer, Romain Schneider, Roland Schreiner et Mme Vera Spautz (par M. Roland Schreiner);

MM. Xavier Bettel, Niki Bettendorf (par M. Claude Meisch), Mme Anne Brasseur, M. Emile Calmes, Mme Colette Flesch (par M. Henri Grethen), MM. Charles Goerens, Henri Grethen, Paul Helminger (par M. Emile Calmes), Claude Meisch et Carlo Wagner;

MM. Claude Adam, Felix Braz, Camille Gira (par M. Henri Kox), Jean Huss (par M. Claude Adam), Henri Kox et Mme Viviane Loschetter (par M. Felix Braz);

MM. Gast Gibéryen, Jacques-Yves Henckes, Aly Jaerling (par M. Robert Mehlen), Jean-Pierre Koepp et Robert Mehlen.

■ **M. le Président.** - Gëtt d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass et esou décidéiert.

Mir kommen dann zur Diskussioun vum Projet de loi 5340 modifiant certaines dispositions de la loi modifiée vum 10 August 1992 portant création de l'entreprise des postes et télécommunications. D'Riedezäit ass nom Modell 1 festgeluecht. Ageschriwwen si bis elo den Här Spautz, den Här Grethen, den Här Kox an den Här Mehlen. D'Wuert huet elo de Rapporteur vum Projet de loi, den honorablen Här Alex Bodry. Här Bodry.

4. 5340 - Projet de loi modifiant certaines dis-

positions de la loi modifiée du 10 août 1992 portant création de l'entreprise des postes et télécommunications

Rapport de la Commission de l'Économie, de l'Énergie, des Postes et des Sports

■ **M. Alex Bodry (LSAP), rapporteur.** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, bei dësem Gesetzesprojet geet et also ëm eng Emännerung vum Gesetz vum 10. August 1992 iwwert d'Schafung vun der Entreprise vun der Post an den Telekommunikatiounen. Also knapps 13 Joer nodeems hei iwwert de Gesetzeswee Mutatioun gemaaich ginn ass vun der aler traditioneller Statsverwaltung Post an en öffentleche Betrib, ginn hei iwwert dëse Gesetzeswee e puer Froe vum Aarbechtsrecht a vum Statut vum Personal prezisiéiert.

Dës Interventioun elo vum Législateur ass noutwendeg ginn, doduerch dass haaptsächlech iwwer eng Rei vun Uerteeler, iwwert d'Jurisprudence also vun eise Verwaltungsgeriicht, et esou komm ass, dass eigentlech déi initial Absichte vun den Auteurs vun der Reform vun 1992 sech net méi 100% an der Ausleeung vun den Texter erëmfonnt hunn. D'Ausleeung, déi de Gesetzestext vun 1992 duerch eis Gerichter kritt huet, huet an eenzelne Punkten eigentlech net méi der Grondiddi vun der Reform vun 1992 Rechnung gedroen. Dobäi wëll ech d'Schold net onbedéngt op d'Gerichter leeën, mä dat huet sécherlech och domat ze dinn, dass an eenzelne Punkten déi Texter vun 1992 net eendeiteg waren, an do also relativ grouss Spillraum gelooss hu fir Interpretatiounen.

Wat war d'Grondiddi vun der Reform vun 1992, wat de Statut vum Personal ugeet? Eng Iddi - dat wëll ech direkt ervirsträichen -, déi haut, zumindest fir d'Majoritéit hei am Haus, nach ëmmer gëllt an déi nach ëmmer richteg ass. D'Iddi war fir bei der Reform ze berücksichtegen, dass weiderhin d'Agenten vum Post- an Telekommunikationsbetrieb sollten den öffentleche Regime, also ee Regime vum öffentleche Recht, bäibehalen; also am Kloertext, dass d'Personal weiderhi sollt bestoen aus Statsbeamten respektiv Staatsaarbechter.

(Mme Anne Brasseur prend la Présidence)

Dëse Prinzip ass allerdéngs fënnf Joer méi spéit - am Joer 1997 - iwwer ee Gesetz vum 31. Mäerz 1997 iwwert d'Telekommunikatiounen llicht moduléiert ginn, doduerjer dass en Zousaz mat iwwerholl ginn ass an d'Postgesetz, wou d'Post ewell autoriséiert ass, also zënter där Zäit, fir och qualifizéiert Mataarbechter an engem Privatstatut ze rekrutéieren. Mä de Prinzip bleift deen, dass also d'Agenten vum öffentleche Betrib vun der Post an den Telekommunikatiounen an der Regel e Statut vum öffenleche Beamten oder vum Staatsaarbechter hunn.

Wann een d'Zuele kuckt op den 1. Januar vun dësem Joer, da stellt ee fest, dass dat och effektiv esou respektéiert ginn ass. Zu deem Zäitpunkt waren, vun deenen insgesamt 2.766 Agenten bei der Post, der 97, déi an engem Privatbeamtestatut waren, déi also rekrutéiert gi waren iwwert déi Méiglechkeet, déi am Gesetz vum 21. Mäerz 1997 geschafe ginn ass. Dat maachen eppes Klenges méi wéi 3% aus vum Gesamtpersonal vun eiser Post.

Wat een och muss soen, dat ass, dass trotz alle Kritiken an Ängschten, déi 1992 hei geäussert gi si bei den Debatten iwwert d'Reform vun der Post an déi sech och am Virfeld an den Avisën erëmgespigelt hunn, de Postbetrib mat deem neie Statut, an ouni dass fundamental gerüttelt gi wier um Statut vum Personal, sech konnt gutt behapten an engem konkurrenzellen Ëmfeld.

Trotz där méi schwiereger Situation, trotz deem Ëmstellen, wat dat fir d'Post bedeit huet, déi elo kommerziell Aktivitéiten entwéckelt huet nieft der Erfëllung vun Aufgaben vum Service public, schreift d'Post nach wie vor schwaarz Zuelen. An et besteet och haut - an do sinn ech därselwechter Meenung wéi d'Majoritéit an der Kommission - keen zwéngende Grond eng Ännerung vum Statut vum Postpersonal virzehuelen. Mir sinn der Meenung, dass dat, wat sech aus dem Gesetz vun 1992 ergëtt, mat deem Zousaz vun 1997, nach wie vor eigentlech genügend Flexibilität bréngt, fir dass, wat de Statut vum Personal ugeet, den öffentleche Betrib vun der Post an den Telekommunikatiounen ka weiderhin an engem konkurrenzellen Ëmfeld bestoen.

Wann ech dat gesot hunn, dass de Prinzip deen ass, dass u sech de Gros vun den Agenten vum Postbetrib ënnert den öffentleche Regime falen, da wëllt dat net heeschen, dass einfach dee vum Stat tel quel géif voll spillen.

An dem Betrib vun der Post an den Telekommunikatiounen ass 1992 festgeluecht ginn, dass eigentlech weinst Grënn vu Flexibiliséierung, weinst Grënn vu Vereinfachung vun de Prozeduren, sollt eng gewëssen administrativ Autonomie kënnen spille vun deem neien öffentleche Betrib par rapport zu deem, wat virdrun an der Statsverwaltung Post gegollt huet an dass also d'Suerg war, dass sollt Schluss si mat onnéidegen administrative Prozeduren bei Astellung vu Leit oder respektiv bei disziplinareschen Instruktiounen, respektiv bei Revokatiounen vu Leit. An dass ee wa méiglech dee schwéierfällige Wee iwwert déi classesch Prozedur beim Fonctionnaire sollt vermeiden, fir also esou méi schnell kënnen ze handele bei Nominatiounen, bei disziplinareschen Instruktiounen an och bei noutwendegerweises Resiliatiounen vun Aarbechtsverhältnissen.

Dat huet dozou gefouert, dass zënter 1992 de System esou ass, dass do wou fréier, oder wou haut nach, am classeschen Deel vun der Administration gouvernementale beim Stat de Regierungsrat oder de Minister zoustänneg ass, dat net méi sollt de Fall sinn, mä dass eigentlech déi Kompetenz vum Pouvoir de nomination iwwerdroe gi sinn un den Direktionskomitee, un de Komitee vun der Entreprise des Postes et Télécommunications.

D'Entreprise huet also eng beschränkten, mä awer eng reell Autonomie erhalen. A Personalfroen, déi sech iwwerengs och zum Beispill op den Numerus clausus erstrecken, leet d'Post haut eigentlech fräi fest, wéi vill Leit si wëllt pro Joer rekrutéieren an dat fält net ënnert déi allgemeng Bestëmmung vum Numerus clausus beim Stat eran; dat waren nach alles déi Erlichterungen, déi Vereinfachungen, déi sengerzäit 1992 an deen neie Statut vun dem Betrib Post ageschriwwen gi sinn.

Et geet also drëm ze errechen, dass op Grond vun deenen eenzelne Fäll, deenen Interpretatiounen vum Text vun 1992, déi sech erginn hunn, dat dote sollt erhale bleiwen an déi Flexibilität, déi Vereinfachung an alle Fäll sollt kënnen an Zukunft och spillen.

Déi zweet Ursach, firwat dass ënnert der viregter Regierung schonn eng Initiativ geholl ginn ass an dës Regierung dës Initiativ weiderféiert fir den Text ze preziséieren, dat ass déi, dass, ech géif bal mengen, net opgepasst gi war am Joer 2003, also ënnert der viregter Legislaturperiode, well do jo bei der Fonction publique u sech en neie Regime, nei Prozeduren festgehalen gi sinn, notament beim Disziplinarrecht a bei den Instruktiounen vun Disziplinaraffären beim Stat, wou et zu enger gewësser Zentraliséierung komm ass vun deenen Instruktiounen an der Persoun vun engem Regierungscommissaire. En neie Pos-